

ზურაბ თოდუა

მუჟი სულისა: მხატვარი ავთანდილ აბესაძე

ქუთაისელი გრაფიკოსის ავთანდილ აბესაძის შემოქმედების შეფასება ხელოვნებათმცოდნეობის პოზიციებიდან არც თუ ისე იოლია, თუნდაც იმიტომ, რომ ძნელია მოიპოვო მისი ხელოვნების სტილური მიმართულების ადეკვატურად აღმნიშვნელი მდგრადი ტერმინოლოგია. იგი უპირობოდ არ მიეკუთვნება არც რეალისტურ ხელოვნებას, არც აბსტრაქტულ შემოქმედებას, არც ნაივისტურ კულტურას. მისი ხელოვნების მთავარი თავისებურება სწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ მას უჭირავს საკუთარი სტილური ნიშა ამ მიმართულებებს შორის და იგი ძალდაუტანებლად და ორგანულად ითვისებს ყველა ამ კულტურული არქეტიპის ნიშნებს.

თავის ავტობიოგრაფიაში ცნობილი გერმანელი მხატვარი-ექსპრესიონისტი ემილ ნოლდე წერდა: “მასალა, საღებავი იყო ჩემთვის როგორც სიყვარული და მეგობრობა — ერთიც და მეორეც მოითხოვს ლამაზ ფორმას”. ვფიქრობ, ეს აზრი უახლოვდება ავთანდილ აბესაძის შემოქმედების სიღრმისეულ არსს. ქალაქის სუფთა ფურცელი, მომზადებული მომავალი ნაწარმოებისათვის, უკვე იწვევს მასში გარკვეულ ემოციებს, თუმცა თავიდან არ აძლევს იმ გაგებას, თუ რა უნდა გააკეთოს; თანდათან, ქვეცნობიერის გრძნობადი სამყაროს კარნახით, იგი იწყებს დაჯერებულ განსახიერებას თავისი პოეტური იგავისა ადამიანურ ყოფიერებაზე.

მხატვრის შემოქმედების ინტერპრეტაცია და ამ შემოქმედების თანამედროვე ხელოვნების კონტექსტში ჩართვა დამოკიდებულია არამარტო გაბატონებულ სტილურ ტენდენციებსა და მხატვრის ინდივიდუალურ-შემოქმედებით კონცეფციებს შორის შეფარდებაზე, არამედ თვით ავტორის ხასიათის თავისებურებაზე, რომელსაც შეუძლია მიიყვანოს იგი კონფორმიზმამდე, ანუ ოფიციალური სტილის გარკვეულ მიმართულებაში ჩართვამდე მის მიერ დადგენილი წესებისა და საზღვრების დაცვით, ან ექსპერიმენტირებამდე და შემოქმედებით ძიებამდე. ამ უკანასკნელ შემთხვევაში მხატვრის ხელოვნება საკმაოდ რთულ სტრუქტურულ მოვლენად წარმოიჩინდება. რაც უფრო თავისებურია მხატვრის შემოქმედებითი ნატურა და მისი პიროვნული ელემენტის ძალა და მეტყველება, მით უფრო რთული და საინტერესოა თვალი გავადევნოთ საერთო ხაზს მისი განვითარების მიმართულებაში და იმ კავშირებს, რომლებიც არსებობენ შემოქმედების ცალკეულ შრეებს შორის.

ასეთივე არაერთგვაროვანია ა. აბესაძის ხელოვნება, მისი პლასტიკური ფორმების მუდმივი მეტამორფოზით, ახლის ძიებითა და მიღწეულისადმი ერთგულებით. წლების მანძილზე შექმნილი ნაწარმოებები გვიჩვენს, თუ როგორ, ერთი შეხედვით მოულოდნელად, შეუძლია მას დატოვოს მხატვრული გამოთქმის სრულყოფილად ათვისებული კონცეფცია და დაიწყოს ახალი ფორმების ძიებები. მხატვარი თითქოს ცდილობს, გადალახოს ბუნებაში არსებული ფორმა,

დაიმორჩილოს იგი, უარი თქვას ფორმის ერთგვაროვან დასრულებულობაზე, მისი ახალი ასპექტების წარმოჩენის მიზნით. ამისათვის იგი ცდის თავის ძალებს ხელოვნების სხვადასხვა სახეებში — დაზგურ გრაფიკასა და წიგნის ფლუსტრირებაში, მინიატურასა და წიგნის დიზაინში, დაზგურ ფერწერასა და კედლის მხატვრობაში — და ყველგან კარგად გრძნობს თავს, თუმცა დაზგური გრაფიკის მხატვრული სივრცე — მისი ჭეშმარიტად მშობლიური სტიქიაა. მისი ძიებების ამპლიტუდა მერყეობს სრული რეალიზმიდან — ექსპრესიონიზმამდე, სიურეალისტური ელემენტებიდან — სრულ აბსტრაქციებამდე.

ძნელია მკაფიოდ განისაზღვროს ა. აბესაძის ჟანრული უპირატესობაც. იგი მიმართავს ყოფით ჟანრს, პეიზაჟს, პორტრეტსა და ავტოპორტრეტს, მაგრამ მისი დაზგური გრაფიკის წამყვან ჟანრად მაინც სიუჟეტურ-ფიგურული კომპოზიცია გვეჩვენება, რომელიც პირობითად შეიძლება განვიხილოთ, როგორც თავისებური “ფენტეზი”, მსოფლიოში გავრცელებული ამ მიმართულებიდან მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ა. აბესაძის ნაწარმოებებში არ არის ოფიციალური, “ფენტეზში” შესამჩნევი მისტიკური და ირაციონალური საწყისები. უფრო მეტიც, მისი “ფანტაზიური ესთეტიკა” არასდროს არ წყდება ადამიანურ, რეალისტურ საფუძვლებს და მაშინაც კი, როდესაც მხატვრული გამოთქმის საშუალებად იგი სუფთა აბსტრაქტულ კატეგორიებს მიამართავს, ნაწარმოებებში იგრძნობა რეალობიდან მიღებული იმპულსები.

თავის შემოქმედებით ძიებებში ა. აბესაძე იყენებს სხვადასხვა ეპოქის მხატვრულ გამოცდილებას. იგი არც ფარავს შემოქმედებითი იმპულსის პირველწყაროს, იქნება ეს პალეოლითის კედლის ფერწერა თუ პიქტოგრაფიული წარწერები, ძველი ეგვიპტის ხელოვნება თუ ქართული ფრესკა, კლასიკური აბსტრაქციონიზმი თუ ნაივისტური ხელოვნება; თუმცა, პირველწყაროდან მიღებული იმპულსების შემოქმედებითი ტრანსფორმირება ყოველთვის ორგანულად ირთვება ახალი მხატვრული სახის აზრობრივ-ემოციურ ქსოვილში, ქმნის და აღრმავებს მხატვრისათვის საჭირო განწყობილებას.

ღროთა განმავლობაში და მხატვრულ ამოცანებთან კავშირში იცვლება და იხვეწება მხატვრის ხელწერის თავისებურებაც. უკვე აღრეულ შემოქმედებაში იგი სწყდება ტრადიციულ აკადემიურ სტილს ფორმის მოცულობით-შუქჩრდილოვანი მოდელირებით და სულ უფრო მეტ უპირატესობას ანიჭებს სიბრტყობრივ-დეკორატიულ საშუალებებს, რომლებიც წამყვანი ხდება მის შემოქმედებაში. მხატვრული მანერის თვალსაზრისით, ა. აბესაძის ბევრი ნამუშევარი პრიმიტივს თუ ბაშვურ ნახატს მოგვაგონებს, მაგრამ როგორი თავისებურიც არ უნდა იყოს თემის ინტერპრეტაცია, იგი თავის ხატოვან წყობაში ამჟღავნებს მასში ჩადებულ ინტელექტუალურ, აზრობრივ ქვეტექსტს.

აღსანიშნავია ა. აბესაძის ხელოვნების კიდევ ერთი სახასიათო ნიშანი: მასში თამაშბრივი ელემენტის აქცენტირება. ყველაფერი, რაც მისი გრაფიკული ფურცლების სახვით სიბრტყეზე ხდება, თითქოს არის თამაში (ფორმების, სიტუაციების, ფიგურების, ფერის), რომელიც მაყურებლის წინაშე ვითარდება და რომელშიც სიცხადე და ფანტაზია, სიზმარი და რეალობა საოცარ ფანტასმაგორიებში ერთიანდება. მხატვრული შესრულების მანერაც, საღებავებთან და ფორმებთან ურთიერთობა ამ თამაშბრივი საწყისის გამოვლინება ხდება.

ნებისმიერი ზერხი თავიდანვე არჩეულია მხატვრის მიერ, როგორც საწყისი მოცემულობა. სხვა ყველაფერი, რაც მისი საშუალებით წარმოიქმნება. არის

რბტიმისტურად ქდერადი “გრაფიკული მუსიკა”, თავისუფალი გრაფიკული იმპროვიზაცია, გაძლიერებული ფიგურებისა და საგნების ურთიერთობაში ჩადებული რაღაც ინტრიგის წინაგრძობით, რომელიც, საბოლოო ჯამში, მაყურებლისათვის სასიამოვნო ემოციურ-გონებრივი გზავნილის სახით ყალიბდება.

ა. აბესაძის მრავალფეროვანი შემოქმედების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან შრეს წიგნის გრაფიკა, კერძოდ, მხატვრული ილუსტრაცია, წარმოადგენს, რომელსაც იგი აქტიურად მიმართავს უკვე შემოქმედების დასაწყისიდანვე. 1970-იანი წლების პირველ ნახევარში ჯერ კიდევ სამხატვრო აკადემიის კედლებში შესრულებული იეთიმ გურჯის ლექსების, მ. ჯავახიშვილის “ტყის კაცის”, თ. დოსტოვესკის “თეთრი ღამეების” დასურათებაში მაინც იგრძნობა ცნობილი მხატვრების მანერებისა და არსებული ნიმუშების ზეგავლენა (თ. მირზაშვილის, ღ. ერისთავის, მ. დობუჟინსკისა და სხვ.), მაგრამ მომდევნო წლების ილუსტრაციებში მქდავანდება აბესაძე-ილუსტრატორის სახასიათო ნიშნები — მისი უნარი ყოველი ლიტერატურული პირველწყაროსათვის მოიპოვოს ის მხატვრული ფორმა, ტექსტის ის შესატყვისი ემოციური განწყობა და აუცილებელი ასოციაციები, რომლებიც ყველაზე მეტყველად ხსნიან მხატვრის ჩანაფიქრს, ნაწარმოების კოლორიტს, ლიტერატურულ და გრაფიკულ მხატვრულ სახეთა ხასიათს. 1980-90-იან წლებსა და ბოლო დროში შექმნილ ილუსტრაციებში სახვითობისა და დეკორატიულობის შერწყმით, იგი ქმნის გამომეტყველების ფართო ამპლიტუდის მქონე ილუსტრაციებს. ასეთია ელეგანტური და არტისტული ნახატები უ. შექსპირის რომანტიკული ტრაგიკომედიისათვის “ქარიშხალი” (1987) — 1976 წელს შესრულებული სადიპლომო ნამუშევრის გადამუშავებული ვარიანტი, სადაც ანტიკიზირებული გმირები მონოლოგებსა თუ დუეტებში ხსნიან მაყურებლის წინაშე შექსპირისეული თხრობის დრამატულ კოლიზიებს და, საბოლოო ჯამში, ქმნიან რომანტიკულად ამაღლებულ, ექსპრესიულად მეტყველ და დეკორატიულად ლამაზ პარალელიზმს ლიტერატურულ ტექსტთან. სრულიად განსხვავებულია ტერენტი გრანელის, ამ “სიშორის, სიჩუმისა და სიმარტოვის რაინდის” ემოციური ლექსების “მწუხარე მელოდია”, “პოეტი პატიმარი” (1990-იანი წლები) გრაფიკული ინტერპრეტაცია, სადაც ა. აბესაძის მხატვრული აზროვნება ძალიან ახლოს დგას გრანელის პოეზიის ბუნებასთან, ზუსტად რეაგირებს პოეტის განცდებზე, გრძნობების მოძრაობაზე, სახეთა მეტაფორულობაზე. პოეტური ფორმის სახვით ფორმებში განზოგადებით, შავი და თეთრი ლაქების კონტრასტული შეპირისპირებით, ალევორიულ-სიმბოლური დეტალებისა და პლასტიკურად მეტყველი ფიგურების ჩართვით მხატვარს მაყურებელი შეჰყავს ტერენტი გრანელის დრამატულ სამყაროში. მ. ამაღლობელის მოთხრობებისათვის კი ა. აბესაძე ირჩევს თავისუფალ სტილს და გვევლინება როგორც კალმით შესრულებული სწრაფი და მსუბუქი ნახატის ოსტატი. ნახატებში ქართული ხალხური ზღაპრებისათვის “ედემის ყვავილი” (1996), მხატვარი აგებს თავის ილუსტრაციებს, პირველ ყოვლისა, წიგნში მათი დეკორატიული როლის გათვალისწინებით.

ა. აბესაძის წიგნის გრაფიკაში გამორჩეული ადგილი უჭირავს დ. გურამიშვილის “დავითიანის” (1993) გაფორმება-დასურათებას. აქ მხატვარი განიხილაფს წიგნს, როგორც ხელოვნების ნაწარმოებს, მასში ნახატების, შრიფტისა და გაფორმების სტილისტური ერთიანობის შექმნით. მისი აზროვნება

მალამხატვრულიც და კონსტრუქციულიცაა... ღრმა შავ ფონზე, თითქოს ღრის მიერ დაზიანებული და ფერცვლილი ფოლიანტის ფურცლები, წარმოდგენილია ხელნაწერი ტექსტები, რომელშიც ასოების თავისუფალი რბენა ქმნის არათანაბარ სვეტებს, მათ შორის განლაგებული მარგინალური ნახატებით, რომლებიც ქართული ფრესკისათვის სახასიათო განზოგადებულ ტექნიკაში შექმნილი, ტექსტთან მიხედვით ილუსტრაციებია. ეს ნატიფი ნახატები ასრულებს ემოციურ და რაციონალურ ფუნქციებს. ერთი მხრივ, ემოციურ-პლასტიკურ ფორმებში ვიზუალურად აკონკრეტებს ტექსტის შინაარსს, მეორე მხრივ კი, მაყურებლისთვის ქმნის აღქმის გარკვეულ რიტმს, აძლევს მის თვალს შესაძლებლობას, შეისვენოს ორნამენტალურად დაძაბული ტექსტიდან, რომ შემდეგ კვლავ დაუბრუნდეს მას და უფრო ღრმად შეითვისოს პოეტურ სტრიქონებში ჩაქსოვილი გურამიშვილისეული სიბრძნე... ასე იქმნება ესთეტიკურად დასრულებული, ღრმად გააზრებული და ჭეშმარიტად ეროვნული წიგნის მთელი კომპოზიცია, რომლის საერთო დეკორატიულობა და დახვეწილი სტილიზმი ძველ ქართველ კალიგრაფთა ტრადიციებს აცოცხლებს ჩვენს მეხსიერებაში.

მხატვრის ოსტატობა, როგორც წიგნის გამფორმებელი-დიზაინერისა გამომჟღავნდა მის მიერ შესრულებული წიგნების, გამოფენების კატალოგების, ჟურნალების მაკეტებსა და ყდებში. ყდა — წიგნის სავიზიტო ბარათია, რომელიც უსწრაფეს ინფორმაციას გვაძლევს მისი შინაარსის ხასიათზე, ამიტომ მხატვარი ცდილობს არ შეიზღუდოს რაიმე ერთი მანერით, ერთი ზერხით, მოიპოვოს ყოველი ბეჭდვითი გამოცემისათვის მხოლოდ მისთვის სახასიათო გარეგანი სახე. მის შემოქმედებით არსენალში თანაარსებობს ყდების გაფორმების სხვადასხვა ტიპები: პირობით-სიმბოლური, სადაც ყდის მხატვრული სახე იგება ტექსტის შინაარსთან ასოციაციური კავშირების საფუძველზე (“იმერეთის სამხარეო შს მთავარი სამმართველო ხუთი წლისაა”, თ. ლანჩავა “დაუძინებლად ნანახი სიზმრები”, ე. თავბერიძე “ნისლის ტიხარი”), შრიფტული (“ფერმწერთა ქუთაისის IV საერთაშორისო პლენერი”), ილუსტრაციული (საბავშვო ჟურნალი “ორნატი”), საგნობრივ-თემატური (ქართული ზღაპარი “ყდემის ყვავილი”) და სხვ. ყოველი ამ ტიპის უკან, გრაფიკულ ოსტატობასთან ერთად, ყოველთვის ვხედავთ გაფორმების დახვეწილ კულტურას, რაც, უთუოდ, თავით მხატვრის შინაგანი მოწესრიგებულობისა და მისი გრაფიკული აზროვნების მაღალი კულტურის გამოვლინებაა.

ა. აბესაძის შემოქმედების მეორე მნიშვნელოვანი შრეა — ფერადოვანი, მეტწილად გუაშის ტექნიკაში შერულებული, სიუჟეტური კომპოზიციები, რომლებშიც სინამდვილის რეალური გააზრება მხატვრის ქვეცნობიერ სამყაროში ჩაღრმავების ზღვარზე იმყოფება. სამყარო, რომელსაც ხედავს მხატვარი და რომლის ხატოვან კოორდინატებს ფურცლის სივრცეში ათავსებს, წარმოჩენილია მისი პოეტური ფანტაზიებით და ეს ფანტაზიები, სხვა განზომილებაში დანახული, დაფიქსირებულია ფორმისა და ფერის მკაფიოდ გააზრებულ დეფორმაციებში. სწორედ ეს პლასტიკური დეფორმაციები განსაზღვრავს ამ გრაფიკული სურათების ესთეტიკურ და სემანტიკურ ფასეულობებს, აძლევს პერსონაჟებს თითქოს სიზმარში დანახულ ჰიპერტროფირებულ ფორმებს. ამ წარმოსახვის ფორმებში ქალები და მამაკაცები საოცრად ჰკვანან ყრამანყის,

ავითარებენ სახის ერთსა და იმავე ტიპს, ერთი და იმავე, ვნებათა ლეღვებიდან დაცლილ შინაგან მდგომარეობას, არიან ერთნაირად მიამიტურად გამარტივებული და გროტესკულნი, რაც, უთუოდ, ნაივური ხელოვნების სტილური თვისებების გამოვლინებაა. მხატვრის ლირიკული თუ ეპიკური გრძნობა მათში პოულობს მონუმენტურ უღერადობას, იგი აწარმოებს თამამ ექსპერიმენტს ქაღალდთან, რომელიც უკვე არა ქაღალდად, ფურცლის სიბრტყედ, არამედ ფრესკისათვის გამიზნულ კედლის სიბრტყედ აღიქმება და შეიძლება ითქვას, რომ ეს ლამაზი, კომპაქტური, უკიდურესად განზოგადებული კომპოზიციებიც თითქოს საფრესკო ესკიზებია. პერსპექტივის უქონლობა და ზოგჯერ საგნებისა და ფიგურების საოცარი რაკურსები ამ ნახატებში — ფიგურული ექსპრესიონიზმის კარგად გააზრებული ხერხია, ხოლო ღია დეკორატიული ფერებისა და მათი შეერთებების გამოყენებას — აქ აშკარად აქვს ფსიქოლოგიური ხასიათი, რათა გამოიწვიოს მაყურებელში გარკვეული ფსიქოლოგიური რეფლექსია. როგორც წესი, ა. აბესაძესთან ეს არის ოპტიმისტური, ცხოველმყოფელი რეფლექსია. ასეთი სურათებით მხატვარი თითქოს უპირისპირდება თანამედროვე ხელოვნების მიერ მოტანილ გარკვეულ ტენდენციას, რომელშიც კულტივირებენ ქვეცნობიერის ბნელი კომმარები, დამთრგუნველი ფორმები, გახლეჩილი სხეულები, მარკიზ დე სადის სულისკვეთებით შთაგონებული სექსუალური ფანტაზიები. ეს “სინამდვილე” აშკარად ჩვენს გვერდითაა მთელ თავის უმსგავსობაში და რატომ უნდა დაუთმოთ მას კიდევ ზედმეტი ადგილი ხელოვნებაში? ამიტომაც, ზოგადად ცხოვრებისეული დრამების უარყოფელია. ა. აბესაძის ხელოვნება იზიდავს მაყურებელს თავისი მშვიდი მოტივების ჰუმანურობით, პოეტურობითა და რაღაც რიტუალურად-ზეიმური ნაივური ამაღლებულობით. ფიგურების კონსტრუქციულობა და სიცხადე, სიტუაციების თხრობითობა ქმნის განსაკუთრებულ სულიერ ატმოსფეროს, რომელიც ერთმანეთთან აკავშირებს უსიტყვო ურთიერთობაში მყოფ პერსონაჟებს. ფერების უღერადი დეკორატიულობა, სიუჟეტების თეატრალური მიზანსცენურობა, შესრულების მაღალი ოსტატობა, მხატვრის დახვეწილ ტექნიკასა და ორიგინალურ წარმოსახვასთან ერთად, ამ პატარა სურათებს ადამიანური ყოფიერების პოეტურ იგავებად აქცევს (“სანთლების გამყიდველი”, “წითელ ხიდთან”, “ზილის კრეფა”, “რაჭა”, “ტყიბულის მატარებელი”, “მხიარული ბოზა ქალი”, “ქეიფი სახელოსნოში” და სხვ.).

კიდევ ერთ საინტერესო შრეს ა. აბესაძის შემოქმედებაში წარმოადგენს მისი შავ-თეთრი და ფერადი აბსტრაქტული კომპოზიციები. მხატვარი სიამოვნებით მუშაობს უსაგნო ფერწერის დარგში. თავისუფალი და არა დოგმატური დამოკიდებულება აბსტრაქტული ხელოვნებისადმი აძლევს მას შესაძლებლობას ერთნაირად მეტყველად იმუშაოს როგორც კონკრეტული აბსტრაქციონიზმის, ასევე აბსტრაქტული ექსპრესიონიზმის დარგში. ვფიქრობ, სწორედ აბსტრაქციებში ხდება მხატვრის რაციონალური და პოეტური საწყისების შერწყმა და ეს სინთეზი გვაძლევს აბსტრაქტული ნაწარმოებების მრავალსახეობას, კომპოზიციებს, სადაც მხატვარი იკვლევს პლასტიკური აბსტრაქტული ფორმების ფურცლის სიბრტყესთან ურთიერთობებს, ან სურათებს, რომლებშიც ხდება ფერადოვანი აკორდების დრამატიზება, ან კიდევ გამოსახულებებს, სადაც წერიალად, ფერების ლირიკა და სამყაროს ფერადოვანი სიმდიდრიდან მიღებული

ემოციური აღფრთოვანება ჟღერადი ლაქების პოეზიას გამოხატავს. ეს კომპოზიციები აჩერებენ მაყურებელს სუფთა ესთეტიკური განცდების ფარგლებში, იზიდავს მას ფურცლის ზედაპირზე ლამაზი ტონების მდიდრული ორკესტრირებით (“ქაოსი”, “აკვარელის ფანტაზია”, “აღმოსავლეთში დაბრუნება”, “დეკორატიული კომპოზიცია”, “მინიატურა”, “ტრიპტიხი” და სხვ.).

ავთანდილის ზოგი აბსტრაქტული ნაწარმოები მთლიანად არ ართმევს მაყურებელს შესაძლებლობას გამოიცნოს ის, რაც კომპოზიციის შთაგონების საფუძველში დევს და რაც მის სურათში რაიმე სახით პოულობს მითითებას. სხვები კი ე.წ. აბსტრაქტული ექსპრესიონიზმის ევროპულ ვარიანტს — ტაშიზმს — უახლოვდება. მათში დომინირებს ავტორის ჟესტი, ემოცია და ქვეცნობიერი საწყისი: აქ ყველგან ასოციაცია რეალურ სამყაროსთან სიახლოვისა წყდება და ფურცლის ზედაპირზე იქმნება ლაქებისა და ხაზების სუფთა ჰარმონიები, რომლებშიც მხატვარი მთლიანად თავისი სულის ნებას ენდობა. რა თქმა უნდა, უსაგნო ფერწერაშიც მქლავდება მისი შემოქმედებითი მანერა, რაც განსაზღვრული ელემენტების, ფერადოვანი შენაერთების, ლაქების, ანუ აბსტრაქტული კომპოზიციის ყველა შემადგენელი ნაწილის ინდივიდუალურ გამოყენებაში გამოიხატება.

გარდა ამისა, აქ მოქმედებს მხატვრის ინტუიცია, რომელიც ეხმარება მას გამოვიდეს რაციონალური აზროვნების ფარგლებიდან, შეაღწიოს საგანთა სუბსტანციებში მანამდე, სანამ ისინი შეიძენენ გააზრებულ, ხილვად ფორმებს. მაშინაც, როდესაც აბსტრაქტულ ნაწარმოებებში იჭრება საგნობრივი სამყაროს რაიმე გამოძახილები, ისინი ემორჩილება იმ დონის განზოგადებას, რომ ცნობადმა ფორმამ არანაირად არ გაფანტოს მაყურებლის ყურადღება მთავარისაგან: სახვით სიბრტყეზე შექმნილი ფერისა და ფორმის ჰარმონიების ესთეტიკური ტკობისაგან.

ცხადია, რომ მაყურებელს შეუძლია თავისებური ინტერპრეტაცია მისცეს ისეთ ნაწარმოებებს, რომელთა შემოქმედება ხშირად მუსიკის შემოქმედების ეფექტს უახლოვდება. ამავე დროს, ისინი მოითხოვს მაყურებლის თანაშემოქმედებას, ხელს უწყობს მისი გრძნობების სიმახვილისა და ყურადღების ფორმირებას.

ბუნებრივია, რომ ა. აბესაძის მონუმენტურ-სინთეტიკურმა სტილმა იგივე კედლის მხატვრობამდეც მიიყვანა, რაც კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ექსპერიმენტი მის შემოქმედებაში. ამ მხრივ მხატვრის პირველ მცდელობას და ქუთაისში ერთ-ერთ პირველ ნიმუშს წარმოადგენდა თავისი მასშტაბით შთამბეჭდავი მრავალფეროვანი ფრესკული ციკლი, “საქჰიდრომშენის” ფოიეში შესრულებული. ბიბლიის, სახარების, საეკლესიო კანონიკური ლიტერატურის, ქართული მონუმენტური ფერწერის ტრადიციების გულდასმით შესწავლა და თანამედროვე მხატვრის აზროვნებასთან შერწყმა, შესამჩნევ შედეგებს გვიჩვენებს სოფ. ნაბოსლევის წმ. გიორგის ეკლესიის მოხატულობაში. აქ ა. აბესაძის მიერ შესრულებულ ფრესკებში: “ხარება”, “ჯვარცმა”, “მირქმა”, “სერობა”, “სულიწმინდის მოფენა”, ქართული ფრესკის ეროვნული სულის გამოსხივება ზეიმობს.

ა. აბესაძის შემოქმედებით არსენალში ღირსეული ადგილი უჭირავს ბოკატურის გრძნობით განსულიერებულ, ემოციურად შესრულებულ ფერწერულ

ეტიუდებს (“ძველი სახლი”, “ძველი უბანი”, სერია “სვანეთი” და სხვ.), მოზაიკის ტექნიკაში შექმნილ ნამუშევრებს, კომპიუტერული გრაფიკის დახვეწილ ნიმუშებს, რომლითაც იგი გატაცებულია უკანასკნელ წლებში.

ა. აბესაძის სამყარო — ეს ნატიფი სულის, პოეტური მსოფლალქმის, ასოციაციური გამოთქმის, მეტყველი პლასტიკური ენის სამყაროა. იგი ინტუიციის პირდაპირი პროექციის, მაღალი ტექნიკური ოსტატობისა და საინტერესო შემოქმედებითი შედეგების ღია დემონსტრირებაა. მხატვარი მყარად დგას თავისი მოწიფული ხელოვნების ნიადაგზე და მისი სულიერი შექმნით გასხვივონებული შემოქმედება დამაჯერებლად ვითარდება თვითმყოფადი სტილის ორიგინალურ ფარგლებში.

დამოწმებული ლიტერატურა

- სახვითი ხელოვნების ქრონიკები, 2001-1004, ქუთაისი, 2005.
 სახვითი ხელოვნების ქრონიკები, 2005, ქუთაისი, 2006.
 სახვითი ხელოვნების ქრონიკები, 2006, ქუთაისი, 2008.
 სახვითი ხელოვნების ქრონიკები, 2007, ქუთაისი, 2009.

ZURAB TODUA

THE LIGHT OF A SOUL. THE PAINTER AVTANDIL ABESADZE

The article discusses the characteristic signs of one of the leading painters of Kutaisi fine arts, the graphic painter Avtandil Abesadze. Realistic, abstract, naïve art reflections are organically coexisting in his creative style. The constructive method of the artist is based on the trends of the modern graphics, as well as, attentive acquisition of the cultural backgrounds. For the purpose of revealing the new aspects, Abesadze tries to overcome the forms existing in the nature, to tame them, to reject their homogenous interpretation. For this, he tests his abilities as in almost all the fields of graphical painting, so in easel painting and murals. The artist works in all the graphical genres, though he gives some priority to a figural easel composition. In the illustrations of the book the painter expresses ability to gain an art form for each literary first source, which would correspond to the emotional mood and necessary intonations of a text, and which would most expressively depict an idea of an author, a coloring of a piece of work, and literary and graphical nature of the art characters (illustrations to the works of T. Graneli, D. Guramishvili, W. Shakespeare etc.). When working in the sphere of general design and design of a book, A. Abesadze, deriving from the associational links with the content of the text, tries to give a form to each printed edition, which is characteristic only for him and for that he uses different methods of design existing in his creative arsenal, such are: relatively-symbolic, font type, illustrating, thematic and more.

In the compositions carrying a graphical plot, the world which the author sees and the art coordinates of which are placed on the space of a paper sheet, mostly conducted by using a gouache and watercolor techniques, are created by expression of fantasies revealed through symbiosis like real and subconscious beginnings, and these fantasies, seen in the other dimension, are fixed in the strictly realized deformation of a shape and a color. And, the plastic deformations define the esthetic and semantic values of these graphical pictures, give the characters the forms, which are seen as dream like hypertrophic shapes. Constructiveness and lucidity of figures, narrative nature of situations, all these create a special spiritual atmosphere, which unites the characters, that are involved in the non-verbal relation and the quietness of motives and their festive nature attract the audience.

Abstract works of A. Abesadze show us that the free and non-dogmatic attitude of the painter toward the art without subject gives him an opportunity to equally expressively work as in the field of a concrete abstractionism, so in the sphere of the abstract expressionism. In some of these works, the painter gives the audience an opportunity to guess what lies in the fundamentals of the work, but other compositions are closer to the European type of abstract expressionism – Tashisme, where all the associations with the real world are broken and the language of the composition is based on the diverse harmonies of the lines and spots.

A. Abesadze's art world is the expression of the world of the exquisite spirit's radiation, his poetic worldview and high technique masterpiece. Besides that, the esthetic and ethic positions of the modern artist are clearly defined in it.